קרבן בשלשה פרקים פרק שלישי שקלים העדה ט.

ריב"ן

מתני' וזרקו לפני הפורס. הקבלו שלהן והמורם מתכוין והחפץ לקופה שיהא שקלו מתרומה והנמת רוח הוא לפי שלא יהא מתקרב אלא משלהן תמלה: **הרם אם הראשונה.** כאחד מן הקופות: **והיפה בקטבלאות.** מכסה הקופות בצור לפיכך. **השלישית לא היה.** צריך לכסות שבכר שתרמו אחרות ולמה היה מכסה הראשונה שמא יבאו ויתרמו מן הכסף שבקופה ויעיל בקופה אחרת אבל אם היה מכוסה אין לחוש. תניא בתוספתא פ"ג הרם אם הראשונה כסה תרן ישראל ועל כל ישראל והיפה בקטבלאות מפני שבני סוריא באין ושוקלין עליה. הרם את הבינה ואמר הרי זה לשם עמון ומואב פי' ישראל שדרים בעמון ומואב ומכרכין המוקפין לארץ ישראל והיפה בקטבלאות מפני שאנשי בבל באין ושוקלין עליה. הרם את השלישית ואמר הרי זו מבבל וממדינות הרחוקות ועל כל ישראל לא היה מחפה חו היפה

תקלין חדתין

ולמה קרי ליה עתיקא. מאחר שזוכרים שמלדו בה ביימיו: ר"ג **מן בגין כו' כמה דהוה.** והייו עתיקא כמו שהיתה קודם קטנה: ר"ש **אמר רבי יוחנן הדא דידן כו'.** והכי אמרי בבבלי שם אר"י אמנייתא קדמייתא דהוות בטבריא הוות יתיה בא יתיה על דא דבשא וכה משערין רביעית של פשת. וגירסת הספרים שיטות: **שיעורו של כוס.** בתוספתא אלעזר: ר"ג **אבי יבא.** יין קרוש בכוס משערין המעיקרא הוה היה רביעית וכקרום רביעית שלמה בעינן דלמא בר מזיגה הוא: ר"ג **אמר דר' נתן בר' בר"י בר"ר בו.** והוא כריש מוכא בבבלי שבת (שם) דרבי נתן וריש ר"י אמרו דבר אחד דמני אתם דם בגילה ר"ש מעבירין. דאינו כבשר לעמת בגילה בכוס ולא תוכת מקרקן בו. וריש מעמתין אמר רבי יוסי אף בשעימלו בית הלל לא נטימלו אלא בדם שיש בו רביעית הוא ויטול לקרום והיינו אמרו דבר אחד שבאות הינם בשעימות הוי רביעית אלמא בר"ר בר"ש מיתוקמא: **ועסרו אם דמה.** אמר לה אתם אם עד רביעית אם אף ברביעית: **ושלל בו עד בשר ולא אשנה בה.** לא השיבו אלים: **עד רביעית עסור בו.** בר"ר בר"ש ואתם לא היה רביעית ועיטרו דמה: **ובאים ר"ש.** אתרעם רבי אלעזר על שלא השיב רבי שיעון: **אדון עוברא.** אמר שמיהלו את דמה שפיפרסם רבי שיעון: **עד רביעים עסור בו.** שאל אותו אם כן הדין: **ובשבו בה.** אמרו אלא לא לבשיבו ולא נהג בו בכבוד. כמו ובשבו דבברכות פרק ב' (ד' לא): **דשאל לך.** בענין להשיבו שהלכה ומשנת בה: **דלא הווה דעתי בי.** שלא היה דעתי מיושבת: **אלוקה הטים.** ואין לי קרקע שהתא אמת מאדן אלמת מגיעתו ולדק מאמים נשקף על ידי הנאמים מה שאינו כן בשלוקה על שנה הטים לאנשה הנאה אינו יודע אם יהיה לו כמה ליקח ואם יהיה הטים: **מן הסדקי.** מעט מעט מהמוכר הנוחה ומפחד אלמא בתחלת יחדנו ונם היוקר הוה ע"א מקיעני שערים עין יום ופחד אלו לילה ויום שלא יהיה לו בל פעודותיו הרגילים בערב ובקר: **ולא אתמין.** **וב אלוקה מפסלנר.** מהנתנים פת אפויה לזיטנגין אין לו את כדוחה לאכול: **ואנא אפיכנא אפלנר.** ואין דעתי מיושבת: **מהו דדין.** מאי הוי עלה לי יותר מרביעית טמא ובר"ר בר"ש לו אף יותר מרביעית טהור: **העיד רבי יהופם בן אפולא כו'.** שהוא טהור. משמע לגמרי טהור אף יותר מרביעית. ודמי מה טהור מלהכשיר הוא לגמרי טהור שאינו מכשיר ואין בו תורת משקה אבל לטמא משמע יותר מרביעית בשיעור נגילה בכוס וכמלא: **אמן מגיגו.** בתוספתא פ"ו: **מעמא ואינו מכשיר ואין לנו כיולא בו.** משמע דאתרינן בשאין מכשיר אינו מטמא ומתלמר טהור אם כן מוכח לגמרי טהור אף מלמעלה: **דלמא לשיעור עומאתו.** שדם הנבוך מטמא בכעדשה בכשר הנבוך מבא"כ דם נגילה אינו בכשר נגילה בכוס אלא ברביעית אבל ברביעית על כל פנים מטמא אם"ג דאינו מכשיר: **אמן דאמר עמא דרבי יהודה.** רבי יהודה הוא דאמר בריש פ"ה דעדות דדם נגילה ברביעית ובדאמרינן בבבלי (ק"נ ב'): **ומ"ד עסור הרי ר"ש.** דס"ל טהור לגמרי אף יותר מרביעית. וכדאמרי בבבלי שם דהעיד ריב"ש שהיו עולי רגלים הולכים עד מרכיטתיהן בדם הנבלות ולא אתרו לסם דבר: **ויאות.** מה דאמר עמא בר"ר: **דר' מורה מורא בה דבים נשיא הוה.** וכאן פרשת דבית רבי הוה והוריה בשמעתיה דמתיה ברביעית היה שם ולכן שיהרוה: **מתני' כשרגוד הפוס.** תרוך וכפול פן ומצוהו שהטמין שם מטמאת הלבנה: **משון הלבנה.** על ידי אלקח ממנה: **בבל' קוון.** בעל שיער ונירסת הרמב"ם קבן והוא עני שתאל למעות וכן נהגל לחון כמו קוכן על יד: **אפפסיון בקלקין.** בנדי בגד כמו בשבת הקלקים והיו מפרידין הנימות אלא שהיה שמטן בתוכן: **מדברין היו עמו.** כדי אלא יומין בדבר: **ויאמר.** כדי אלא יומין בפיו: **ומאי פוטוי מוי.** יתנא פיו מים וא"כ לא יהיה יכול לעמוד בפיו: **מאני בבבלכם.** שלריך לנבוך על הבפרשה ובשמקקין בפיו אינו יכול לנבוך דא"א לאלקן לגד אמר וכ"ש בבפיו אלא מים: **בשבולן.** מפורש ליה לחיות נקי מהבריות כמו מידי שמים: **מתני' אל בית ר"ג כו'.** שהיו רוחין שיעבר המיתן לקרבנות חתרן לגשבה בשבה אחוז תורם והתורם מתכוין ודוחפו אלבשבה לקופה של ג' אלין שהורם בה: **ג' אפשרים.** דרך חכמים הוא לן. כמו אבל זו כי ישרד הרבה: **הראשונה.** תרומה ראשונה מהלשבה: **בקטבלאות.** על הנשתר בלשבה והמתלין אמ"כ נוחנין על הקטבלא: **ולמה היה מחפה.** בראשונה ושניה: **שמא ישכח ויתרום.** מן התרום ונשכחתה עבשו המתפוקים שיהיו תורם מתה שבל הקטבלא רק בשלישית לא היה צריך לחפות שלוקח ממנה עד שנומרה בלילקון: **נשם ש"י.** שבראשונה היתה נאה מא"ר: **כרכים המוקפין.** היינו מקומות המסוכנים שהיו מגיאין בשנים: **נשם בבל כו'** כשו"ת שבות יעקב סימן כ"ב שבתרץ בסיבות אחר בבלי שבמו פיוסקין ופירוטו דשוק ומ"ש עיקר: **על רוש אלבב ומהלה ושלום אלבב.** עין תוס' בסמפחים ק"ט ע' ד"ה רביעית מתיבשה לגוגיות זו

הישנה אמר רבי יוחנן [ט]הדין דידן (הות) הוא ולמה קרי ליה עתיקה [א]מן בגין דהוה ביומו אית דאמרי דהוה זעירא ורבתא ואית דאמרי דאזעירא [ב]ולא אזעירא כמה דהות [ג]כמה הוא שיעור של כוס רבי יוסי בשם ר' יוסי בן פזי ור' יוסי בר ביבי בשם ר' שמואל אצבעים על אצבעים על רום אצבע ומחצה ושליש אצבע. [2](תני[3] יבש כזית דברי רבי נתן) רבנן דקיסרי [ד](א)ורבי יוסי בר ביבי בשם שמואל אתיא דר' נתן [ה]בר"ש כמה דר"ש אמר ברביעית בן אמר ר' נתן ברביעית לבשיקרש ויהא בו כזית רבי סימון בשם ריב"ל מעשה[7] בפרדת רבי שמתה ושהרו את דמה משום נבילה ושאל [ב]רבי אליעזר את ר' סימון עד כמה ולא אשגח ביה ושאל לריב"ל וא"ל עד רביעית טהור יותר מרביעית טמא [ו]ובאש לר"א על (עד) דלא חזר ליה ר' סימון שמועתא רב ביבי הוה יתיב מתני הדין עובדא א"ל רבי יצחק [ז]בר (ביסנא) כהנה עד רביעית טהור יותר מבאן טמא ובעט ביה אמר ליה רבי זריקא בנין דשאיל לך את בעט ביה א"ל בנין דלא הות דעתי בי בעיטנא ביה דאמר רבי חנן [1]והיו חייך תלואים לך מנגד זה שלוקח חטים לשנה [ח]ופחדת[8] לילה ויומם זה הלוקח מן [9]הסדקי ולא תאמין בחייך זה הלוקח מן הפלטור ואנא סמיכנא אפלטור [ד]ומהו כדון העיד[10] ר' יהושע בן פתורה על דם נבילה שהוא טהור מהו טהור טהור מלהכשיר אבל לטמות מטמא תמן[11] תנינן [2]דם השרץ כבשרו מטמא ואינו מכשיר ואין לנו [ה]כיוצא בו ושיעור טומאתו שדמו מטמא כבשרו אמר רבי יוסי פליני בה תרין אמוראין חד אמר טמא וחד אמר טהור מאן דאמר טמא כרבי יהודה ומ"ד טהור כר' יהושע בן פתורה (ג"א רב אבוה דאימן אחתיה דר' יהודה וכו') אמר ליה רב אבדומה דמן נחותה ויאות[7] דרבי יהודה מוריינא דבי נשיאה הוה: שמא יעני ויאמרו כו': תני רבי ישמעאל [ו]קוין לא יתרום מפני החשד תני הגזברין היו מפספסין בקלקין תני[3] מדברין היו עמו משעה שהוא נכנס עד שעה שהוא יוצא וימלא פומיה מוי א"ר תנחומא [ט] מפני הברכה [ז]רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן בתורה ובנביאים ובכתובים מצאנו שאדם צריך לצאת ידי חבריות כדרך שהוא צריך לצאת ידי המקום בתורה מנין דכתיב [2]והייתם נקיים מה' וישראל בנביאים מנין דכתיב [3]אל אלהים ה' וגו' וישראל הוא ידע בכתובים מנין דכתיב [4]ומצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם גמליאל זוגא [ח]שאל לרבי יוסי בר רבי בון איזהו המחוור שבכולם אמר ליה והייתם נקיים מה' ומישראל:

הלכה ג מתני' של בית רבן גמליאל היה נכנס ושקלו בין אצבעותיו וזרקו לפני

התורם והתורם מתכוין [1]ודחפו לתוך הקופה [2]אין התורם תורם עד שהוא אומר להם אתרום והן אומרין לו תרום תרום תרום שלש פעמים [3]תרם את הראשונה וחיפה בקטבליאות השנייה וחיפה בקטבליאות השלישית [1]לא היה מחפה ולמה היה מחפה שמא ישכח ויתרום מן הדבר התרום תרם את הראשונה לשם ארץ ישראל והשניה לשם כרכים המוקפין לה והשלישית לשם בבל ולשם מדי ולשם מדינות

כתוך פיו: **ופריך ומאלא פומיה מוי.** היה לו לתלמות פיו מים ולא היו צריכין לדבר עמו: **מפני הברכה.** שהיה התורם נברך על התרומה כדרך שמברכין על הפרשת תרומה הגורן: **אחזו המחזיר שבכולן.** אחזו המספקים מבורר ומפורס שבכולן שצריך לנקות עצמו לפני בני אדם:

הלכה ג מתני' וזורקו לפני הפורס.

מתכוונים היו שיטלו שקליהם לתוך הקופה ויקנו מהם קרבנות צבור ולא יהיו אומרי אלהה: **ג' פעמים.** על כל פעם ופעם היה אומר אתרום ואם אומרים תרום וכן דרך לשון אכסנים לחיות משולש: **תרם אם הראשונה.** הקופות הגדולות של ע' פלין שהרם מן אלהה היו מכוסות במטפחות ואח"כ כתרם מהן בקופות הקטנות של ג' פלין היה תורם הקופה הקטנה שכתב עליה מ' מאמר מקופות הגדולות ומכסה אותה במטפחת ואח"כ מגלה הקופה הגדולה הנשנה וממלא ממנה קופה הקטנה שכתוב עליה ב' ומכסה אותה וכן בשלישית אלא שלא היה מכסה אותה לעימון שממנה יתחיל בקרום העלגת: **הראשונה נשם ש"י.** שהן שלהן שקליהם תמלה: **ושניה לשם כרכים המוקפין.** כגון עמון ומואב ומיהו בכל פעם היו מורמין על שם כל ישראל על הגבוי ועל התעיד לגנות ולא הזכיר אתנה מלוקי מקומות אלו אלא להודיעו שאתנו ג' פרקים אלו כדי שיהא מקומות המוקפים לה בשלישית: **לשם בבל כו'** דמתיר בתלבנים ליפורים כו' ע"ש בתרומה: **מוריינא דבי נשיאה הוה.** עין בתנחות ק"נ ב' ק"ד ב' ועי' תוס' שם ד"ה מוריינא וד"ה הוהל כו':

מסורת הש"ס

ט) חדא, כ) חוברת כתה, ג) שבת עז ב, ד) מנחו' קנ ב וכלקמן ע"ח הל"ח, ה) ובעמ ר"ח, ו) בבבלי כד ב מנחו' קנ, ז) לעיקר, ח) שם עדיות פ"ה מ"ח, ט) מבסיריון פ"ו מ"ה, י) מנחות קד ב, כ) תוספתא פ"ב.

עין משפט נר מצוה

יט א מי' פרק י"ח מבשת הל"כ:
כ ב מי' פרק ג מאכ"ש הל"ד:
כא ג מי' פרק י מטומאת אוכלין הלכה נ:
כב ד מי' פרק ג משקלים הל"י והבאתם:
כג ה מי' שם הלכה ה:
כד ו מי' שם הל"ו:

נוסחת הבבלי

(א) וריש בבבלי בינין נשם ר' שמואל: (ב) ושאל ר' אלעזר: (ג) בר ביסנא עד בו: (ד) ריש נשם ר' נתן בתוהה בר': (ה) שאל את ר' יוסי בר ביבי אחיהו בר': (ו) ודוחפה לקופה בר': (ז) לא היה מחפה שמא יטבח את המרוח ויתרום את הבבלי התרום בר':

הגהות הגר"א

[א] ר"ג ולמה קרי ליה עתיקא מן בגין דהוה ביומי' זעירא ורבתא ואחעירת כמי דהוה בלי"ל: [ב] ר"ג אמר ר' יוחנן הדא דידן היא חלי שעיר עברנית דיבנה כי כתן הוא מקומו של ר' יוחנן הל"ל לעיל מינה. וכ"ה בבבלי שם אר"י אמנייתא קדמייתא דהוה בטבריא הוה יתיה על דא דבשא ובה משערין רביעית בשבת: [ג] ר"ל אמר ר' יוסי בר' יוחנן הדא דידן היא חלי שעיר עברנית מוכא בבבלי שבת (שם) דר' נתן וריש ר"י אמרו דבר אחד דמני אתם דם נגילה ר"ש מעבירין וכו' וכ"ה אמר ר' יוסי בר' יוחנן הל"ל לעיל מינה. וכ"ה בבבלי שם אר"ר